

به انگیزه‌ی اولین نمایشگاه عکس‌های آهنگین

عکس‌هایی که ساز می‌زنند و آواز می‌خوانند

● با پیشرفت تکنولوژی و سرازیر شدن انواع و اقسام دوربین‌های فیلم‌برداری، در حد و اندازه‌های کوچک و جیبی و ... باز هم عکس، جایگاه خاص خود را دارد و به قول دیروزی‌ها، حسی که در یک عکس وجود دارد، در فیلم وجود ندارد، به ویژه اگر آن عکس ساده و سفید باشد. شاید به همین دلیل است که اکثر نمایشگاه‌های عکس که برگزار می‌گردد، معمولاً از عکس‌های سیاه و سفید بهره می‌گیرند، مضاف بر آن، وقتی عکس‌های نمایشگاهی مربوط به سال‌های دور باشد، چون در آن سال‌ها، عکس رنگی چندان رواج نداشته، ناگزیر عکس‌ها غالباً سیاه و سفید هستند.

نمایشگاه عکس موسیقی‌دان با عنوان عکس‌های آهنگین هم بر همین پایه و مایه استوار است. چرا که اکثر تصاویر این نمایشگاه مربوط به چندین دهه قبل است، یعنی زمانی که عکس‌ها اکثراً سیاه و سفید بوده و کمتر عکس رنگی می‌توان از آن دوران در خانه‌ها پیدا کرد. این نکته را هم می‌توان اضافه کرد که اگر چه تنها پنج سال بعد از ابداع صنعت عکاسی، این وسیله هم به داخل ایران راه پیدا کرده اما تا سالیان سال عکس‌ها به همان شیوه‌ی قدیمی، (سیاه و سفید) گرفته می‌شده است. پس قبل از این که گزارش مختصری از افتتاح نخستین نمایشگاه عکس‌های آهنگین را ارائه کنیم، بد نیست به پیدایش عکاسی در ایران و جهان هم اشاره‌ای بکنیم.

ابداع عکاسی روز هفتم ژانویه‌ی ۱۸۳۹ در آکادمی فرهنگستان علوم فرانسه اعلام شد. این ابداع را به شخصی فرانسوی به نام لوئی ژاک مانده داگر (۱۷۸۷-۱۸۵۱) نسبت می‌دهند. روش ابداعی وی در آن زمان «داگرتیپ» نام گرفت.

دربار قاجار بی‌شک مهم‌ترین عامل ورود زود هنگام پدیده‌ی عکاسی به ایران است. موقعیت جغرافیایی ایران و

وجود منابع سرشار آن عاملی برای برقراری ارتباط با دربار قاجار به ویژه ناصرالدین شاه بود. این عامل، اروپاییان را بر آن داشت که چه در هیأت گروه‌های سیاسی و نظامی و چه به صورت فردی، برای کسب امتیازات و نیز دستیابی به مطامع و منافع مادی و شخصی به ایران سرازیر شوند. آن‌چه در این میان اهمیت دارد، گرمی بازار پیش‌کش‌ها و هدیه‌هایی است که تقدیم امرا و پادشاهان می‌شده است.

«... دو دستگاه اسباب عکاسی در روی صفحات فلزی برای شاه آوردند. یکی را ملکه‌ی انگلستان هدیه فرستاده و دیگری را امپراتور روس. اما با وجود آن‌که شرح اعمال عکاسی در کتابچه‌ی منضمه‌ی فرستاده شده است، تاکنون احدی از فرنگی و ایرانی نتوانسته است آن‌ها را به کار انداخته، عکس بردارند. چون دانستند که این کار از عهده من (ژول ریشار) ساخته است به من رجوع نموده و اول مرا برای برداشتن عکس ولیعهد و خواهر ولیعهد احضار نمودند...» (افشار، ایرج، گنجینه عکس‌های ایران، ص ۱۹)

اولین نمایشگاه عکس موسیقی‌دانان با عنوان «عکس‌های آهنگین» روز پنجشنبه ۸۶۳/۳۱ با حضور هنرمندان صاحب نام کشور در فرهنگ‌سرای هنر (ارسباران) افتتاح شد.

در آیین افتتاح این نمایشگاه هوشنگ ظریف، دکتر مصطفی پور تراب، احمد ابراهیمی، استاد منصور نریمان، دکتر احسان نراقی، دکتر محمد سریر، آرش سزاور، اکبر آزاد، امین الله رشیدی، میلاد کیایی و ... حضور داشتند و ضمن برگزاری یادمان مرحوم صمد قاسمی و مرحوم علی خادم، از اصغر بیچاره، غلامحسین ملک عراقی و محمد دولو تجلیل به عمل آمد. در این برنامه استاد اصغر بیچاره، یکی از قدیمی‌ترین عکاسان ایران، به ذکر خاطراتی از سال‌های عکاسی خود پرداخت و احمد ابراهیمی خواننده‌ی پیش‌کسوت و کسی که برای اولین بار در تلویزیون پس از تأسیس آن آواز خوانده است، ضمن آن‌که پیرامون جایگاه و ارزش عکس به سخنرانی پرداخت، در پایان به درخواست حاضرین دقایقی هم آواز خواند.

هم‌چنین سید عباس سجادی مدیر امور موسیقی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران در آیین افتتاح اولین نمایشگاه عکس‌های آهنگین ضمن اشاره به جایگاه و ارزش عکس، به ویژه عکس‌های هنری گفت: «این نمایشگاه در واقع یک فراخوان عملی و مقدمه‌ای است برای برپایی نمایشگاه بعدی. لذا از همه‌ی هنرمندان و شهروندانی که عکس‌هایی در این زمینه دارند، دعوت می‌شود تا با اهدای عکس‌های منحصر به فرد خود، یاری‌گر ما در برگزاری نمایشگاه‌های بعدی باشند تا ما بتوانیم آرشیو عکس موزه‌ی موسیقی را تکمیل کنیم.»

گفتنی است در این نمایشگاه بیش از یکصد قطعه عکس وجود دارد که از بین چهار هزار عکس انتخاب شده و متعلق به فروغ بهمن‌پور است که طی پانزده سال با تلاش شبانه‌روزی آن‌ها را جمع‌آوری نموده است. این نمایشگاه با همیاری و مشارکت مؤسسه‌ی نغمه‌ی شهر و مدیریت امور موسیقی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران بر پا شده بود و تا ششم تیرماه ادامه داشت.

● در عکس ایستاده از راست آقایان: سجادی، ظریف، رشیدی، یوسف‌زمانی، پور تراب، ابراهیمی، نریمان و محمد دولو.